

Boeien Het vissen van Aeneas in de Euxine Velden door Sebastiano Conca (1880-1784).

Zelfs na zijn dood bleef Anchises zijn zoon helpen. Zijn naam was Aeneas, hem op te zoeken in de onderwereld, waar hij de toekomst zou leren kennen. Anchises toonde hem de pelen die later moede zouden verwerpen in Aeneas' nieuwe rijk.

lagabure glans op haar gezicht en draaide ze zich om. Hij smeekte haar om te blijven en vrede te sluiten, maar tevergeefs.

Vervolgens ontmoette hij de schimmen van de doden uit de Trojaanse Oorlog. Sommige wilden met hem spreken, andere doken weg alsof ze bang waren om een tweede maal te sterven. Hij zag de grote muur van Dis, met Phlegethon als brandende gracht en een Furie als bewaker. Omdat hij geen slecht mens was, mocht Aeneas niet voorbij deze muur en hoorde hij alleen via de Sibylle over de kwelingen van de verdoemden. Ze deed hem snel verderlopen naar de Elyzeese Velden, waar hij eindelijk zijn dode vader

ontmoette. Hij probeerde hem te omhelzen, maar zijn armen bleven door het lichaam van de geest grijpen. Anchises maakte geruststellende voorspellingen over de leiders van het rijk dat Aeneas zou stichten.

DE TERUGKEER

Toen keerde Aeneas terug naar de bovenwereld. Zijn vloot voer weer veilig voorbij het eiland van Circe en bereikte zijn bestemming aan de monding van de Tiber. Dit land werd geregend door koning Latinos, wiens dochter Lavinia door veel mannen het hof werd gemaakt. Turnus was de man naar wie de voorkeur van haar ouders uitging, maar de voorkeuren waren ongunstig. Ze moest trouwen met een vreemdeling die een nieuw rijk zou stichten.

Aeneas en zijn mannen gebruikten voor het eerst een maaltijd aan land. Ze legden stapels groenten en fruit op tarwekoecken, die ze op de grond hadden gelegd. Toen aten ze de koecken op en vervalden zo de vloek van de Harpij die ze hun eigen tafels zouden opeten. Nu konden ze beginnen met het bouwen van de muren van hun nieuwe stad, terwijl ze over land onderhandelden met koning Latinus. Hij begreep dat dit de vreemdeling uit de voorspelling was en huwelijkt met veel plezier zijn dochter uit aan Aeneas om een nieuwe stad te stichten. Turnus verklaarde Aeneas de oorlog. Die was kort en bloedig, en eindigde met de zeg van de Trojanen. Aeneas regende slechts drie jaar over de nieuwe stad, maar zijn zoon Ascanius was 30 jaar lang leider van Alba Longa. Zo'n 300 jaar later werd Rome zelf gesticht door zijn afstammelingen, Romulus en Remus.

MYTHEN OVER ROME

Volgens het verhaal over Aeneas gingen de wortels van een machtig rijk niet terug op een strijdende god, maar op de frivole, goetlachse godin van de lust. Deze genealogie kwam de Romeinen allicht niet zo van pas, toets als ze waren op de uitbreiding van hun rijk, hun rechtsstelsel en hun god bestuur, kwaliteiten die Venus (Aphrodite) niet echt hoog inschatte. Een tweede stichtingsmythe haalde een andere goddelijke oorsprong aan. Deze ging terug op Mars (Ares), de oorlogsgod, een god die veel meer erger genoot bij de Romeinen dan bij de Grieken.

Romulus en Remus

Rhea Sibia was de dochter van koning Numitor. Toen Amulius Numitor van de troon stootte, dooide hij de zoon van de koning en dwong hij Rhea Sibia een Vestalische maagd (priesteres van Hestia) te worden, zodat ze geen echtgenoot of zonen kon hebben die de afzetting van Numitor zouden wrikten. Op een dag ging ze water halen aan een bron in het heilige bos van Mars, toen de god zelf uit de hemel naar beneden kwam en haar verkrachtte. Rhea Sibia deed haar best om haar zwangerschap te verbergen en haalde negen maanden later een tweeling, Romulus en Remus. Amulius glooide haar verhaal niet en gooide haar in de Tiber. De riviergod Tiberinus reddde haar leven, huwde met haar en veranderde haar in een godin.

Amulius gaf het bevel de tweeling in een houten kist te stoppen en in de rivier te werpen. De Tiber dreef hen naar de Palatinheuvel. Daar ging de kist open en straalde onder een vijgenboom. De jongens werden ontdekt door een wulven. Ze had net jongen geworpen en was bereid om ook deze buitende bulbyk te zogen. De zwijnenboeder van de koning merkte dit op en begreep dat een god de kinderen van Rhea Sibia beschermde. Hij beacht de kinderen bij zijn vrouw, die net bevallen was van een doodgeboren kind. Het koppelt voedde de broers op als hun eigen kinderen.

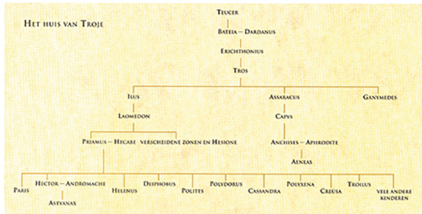
Romulus en Remus groeiden op met het strijdvastig karakter van hun vader. Ze zetten boodschappers op hun plaats, hielden van de jacht en genoten van een vechtpartij op zijn tijd. Toen ze volwassen waren geworden, ontstond er op een dag in Romulus' alwaysheid een discussie tussen de herders van Numitor en Amulius.

Elven Romulus en Remus, de legendarische stichters van Rome, worden gevonden door de wulven door Guiseppe Canini (1568-1940).

Romulus en Remus waren voor dood achtergelaten maar het was voorbestemd dat ze niet zouden sterven. Ze werden gevonden en verzorgd door een wulven en een specht. Beide dieren waren toegewijd aan Mars, de vader van de tweeling.

Livia Rostgaard Tiber met de wulven en de tweeling Tiberius, de god van de Tiber, werd in Rome sintering vererd omdat hij de stichters van de stad had gered. Hij wordt vaak afgebeeld met de hoorns van een wulven, als symbool van de vruchtbaarheid van het water.

Rechts: De Vrouwe van het Meer zwaait Excalibur naar het zwaard Excalibur, door A. Beardsley (1872-1896). Dit kunstwerk is geïnspireerd door de dood van Arthur, de laatste grote middeleeuwse held naar Arthur-mythen, door Sir Thomas Malory (1400-1471). De Vrouwe van het Meer is een mythisk personage, dat verwant is met de Keltische watergeesten.

Onder: Morgan le Fay, koningin van Avalon, door A.F. Sandys (1829-1904). Morgan is een vroege mede-figuur die misschien verward is met Keltische watergeesten. Morgan verleidt 'haar' broer koning Artur, maar volgens sommige is ze geen 'haar' maar 'het noot' (zijn) en was ze ooit misschien een godin van de dood.

DE GEBORTE VAN ARTHUR

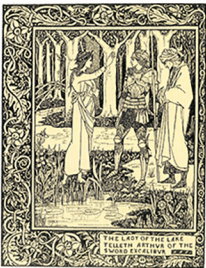
Ziels zoveel in Arturs verhaal is zelfs zijn bestaan te danken aan de activiteiten van de mysterieuze tovenaer Merlijn.

Arturs vader, Uther Pendragon, koning van de Britten, was stapelverliefd op Igraine, de echtgenote van zijn vijand Gorlois van Cornwall. Zijn verlangens naar haar was zo groot dat hij Merlijn overhaalde hem te helpen om haar voor zich te winnen. Ze reisden naar Tintagel in Cornwall, Gorlois' kasteel, en wachtten daar met zo lang tot dat Gorlois vertrok. Met zijn toverkrachten vermoede Merlijn Uther als zijn rival Gorlois, zodat hij het kasteel kon binnenkomen en Igraine verleidde zonder dat iemand zijn ware identiteit vermoede. Datzelfde nacht wordt hun zoon Arthur verwekt.

Nadat hij het kasteel had verlaten, vernam Uther dat Gorlois was dood in de slag die 's nachts was gevoerd. Meteen vroeg hij Igraine ten huwelijk. Zo werd Arthur, toch de legitieme nakomeling van Uther, hoewel hij werd geboren na het huwelijk van zijn moeder met de man die in feite zijn vader was. Het is niet bekend of Igraine de waarheid ooit heeft achterhaald, daar zijn vader niet meer voorkomt in zijn levensverhaal. Hoewel Uther en Igraine geen andere kinderen hadden, kreeg

Arthur door dit huwelijk wel een stel oudere half-zussen. Het jongste meisje, met de naam Morgana of Morgan le Fay, groeide op tot een machtige tovenaer en werd later een belangrijke vijand van Arthur en zijn koninkrijk.

Kort na de geboorte van Arthur bracht Merlijn een bezoek aan Uther. Hij voorspelde dat de koning niet meer lang te leven had. Ook waarschuwde hij voor de ernstige gevaren waaraan zijn zoon werd blootgesteld door de edelen die na Uthers dood de macht zouden proberen te grijpen.

Uther was geen dwaas. Hij ging meteen akkoord met Merlijns voorstel om de jonge prins veilig te laten opvoeden bij een pleegzinn. Enige tijd later stierf Uther, waarna het land, geheel volgens de voorspelling, in geweld verzonk en werd opgesplitst door facties die wedijverden om het leiderschap.

DE WARE KONING VAN ENGELAND

Na vijftien lange jaren van interne strijd gebeurde er iets vreemds. Op het kerkhof verscheen plotseling een massieve steen. Op deze steen stond een zwaar ijzeren blok, een aambeel, waarin een zwaard was gestoken. In het zwaard was de naam gefloefd: "Wie dit zwaard uit de steen en het aambeel trekt, is de ware koning van heel Britannia."

De aartsbischop dacht dat hij nu die wonder eindelijk vrede kon stichten. Op advies van Merlijn kondigde hij aan dat er tot nu Kerstmis een wapenstilstand zou worden ingesteld. In die periode zou er in Londen een toernooi worden gehouden om te testen wie van de verzamelde edelen en ridders het zwaard uit de steen kon trekken.

Onder degenen die naar Londen kwamen, was ook heer Ector met zijn zoon, onder wie zijn zoon Kay, die wilde deelnemen aan het toernooi. De jonge Arthur, van wie iedereen dacht dat hij de jongste

Rechts: Arthur trekt het zwaard uit de steen door Walter Crane in King Arthur's Knight. Het zwaard is een symbool in het algemeen, speciaal in de Middeleeuwen en symbolische rit. Het zwaard in de steen en Excalibur symboliseren Arturs recht op de troon. Andrew wapens verwezen naar het lot of het karakter van de eigenaar ervan.

zoon van heer Ector was, fungeerde als Kay's schildknaap. Op de dag van het toernooi liet Kay per ver-gissing zijn zwaard liggen in hun herberg. Hij vroeg Arthur het zwaard op te halen. De herberg was echter dicht omdat iedereen aanwezig was bij het toernooi. Op de terugweg passerende hij het zwaard op het kerkhof. Hij verwijderde het met gemak uit de steen en nam het mee voor Kay, die het meteen herkende. Kay vertelde zijn vader dat hij degenen was die het zwaard uit de steen had ghaald. Heer Ector doorzag zijn bedrog en ontluide de waarheid over de herkomst van Arthur die hij, door bemiddeling van Merlijn, als zijn eigen kind had grootgebracht. Vervolgens daagde Arthur de andere edelen uit het zwaard uit de steen te trekken. Ook nu lukte het alleen Arthur, waarna alle aanwezigen hem als de wetzige koning erkenden.

EXCALIBUR

Arthur begon met het samenstellen van zijn hofhouding en het herstellen van vrede en gerechtigheid in zijn rijk. Hiervoor moest hij regelmatig naar de wapens grijpen. Bij een van de eerste gevechten brak zijn zwaard. Merlijn bracht hem naar de Vrouwe van het Meer, een machtige tovenaer met bovennatuurlijke gaven, van wie Arthur het magische zwaard Excalibur kreeg. Zolang hij dat in zijn bezit heeft, zou hij onverslaan blijven.

Arthur ging door met het bestrijden van handelden. Op een dag sneelde hij met zijn ridders de belegerde koning Leodegrance te hulp. Ze slaagden erin de aanvallers te verspreiden en de bewoners van het kasteel te redden.

MERLIJN ALS SJAMAAN EN WIJZE

Van Merlijn was voor het eerst sprake toen koning Vortigern een veldtocht begon zocht om hij zijn fort te versterken. Merlijn was zijn jongen (volgens sommige bronnen was hij geboren uit een reus), maar hij voorspelde dat het bouwwerk niet zou blijven staan omdat een rode en een witte draak, die symbool stonden voor de Welsh en de Saxon, eronder zouden vechten, en dat de rode draak zou winnen. Toen Vortigern zijn naam vroeg, antwoorde hij dat hij 'Merlijn' Antropos was, 'de Overvloedige'. Zoals sprekend over het wereld draag Merlijn soms een hoofd draagt met veren of een gewas, een verwijzing naar zijn macht over de natuur en de bovennatuurlijke wereld. Hij had Sabina zijn profetie uit zichzelf en keerde zoals een goed zwaai verleden als toekomst. Van zijn geboorte tot zijn magische 'inlading' aan hij als sjamaan de brug tussen het menselijke en het goddelijke.

Silven Maui de zonnevangster door Wilhelm Dörner (1866-1909). Maui bedicht een glas om de zon te vangen omdat de dagen steeds korter werden en de nachten steeds langer. De zonnegang met een net, waardoor zijn licht door de hemel werd verstrikt. Blijvend kwam er weer meer aan stroomop 'er dag.

Fechts Hela met af vishaak van jade. De eilanden van Oceanië zouden door de heil Maui zijn opgevoet. Op lichte en bedrieglijke wijze wil hij een magische vishaak te vinden, die gebreken eisten te doorgronden en eilanden uit de diepte van de ocean op te vissen.

vlog Iridenlaad emboog, maar ter hoogte van de boomtoppen was de vaart eruit en viel hij verlig terug op aarde. Toen was het Maui's beurt. Hij greep zijn grootvader stevig beet, slingerde hem met één hand emboog en keek tot hij achter de welken in de hemel was verdwenen.

De jonge Maui maakte dat hij wegkwam. Zijn afwezig gelande grootvader zat hem op de hielen en precies op het moment dat Maui bij de geheime doorgang was, haalde hij hem in.

Toen de doorgang zich opende, gooide Maui het in het blad gevormde vuur naar de aarde, met de opdracht elke boom binnen te gaan. De oude Maui moest machteloos toekijken hoe het vuur zich op aarde verspreidde. Dit is de oorsprong van alle vuur op aarde en de reden dat alle aadbewoners nu hun eten kunnen koken.

MAUI DE HEMELDRAGER

Op een dag daalde Maui af naar de onderwereld. Mensen op aarde, mannen, vrouwen en kinderen, deden wat ze altijd deden, ze haalden water, sprokelden hout, verzamelden voedsel en kookten hun eten. Toen Maui op aarde terugkeerde, viel hem iets vreemds op. Hij zag dat de aarde en de hemel elkaar waren genadend. Tot zijn grote ongenoegen zag hij dat zijn medeaadbewoners gebukt gingen en niet meer rechtop konden staan of lopen, dat ze helemaal verkrampt waren en beperkt in hun bewegingen.

Maui ging onmiddellijk aan de slag om een oplossing te vinden. Hij ontdekte dat hij het best de hemel uit alle kracht emboog kon drukken, weg van de aarde, totdat beide hun oorspronkelijke positie weer hadden ingenomen. Door zijn krachtdadige optreden namen de mensen meteen weer hun normale houding aan, gingen rechtop lopen en deden met veel groter gemak hun werk.

MAUI DE ZONNEVANGER

Aadbewoners waren gewend aan een normaal etmaal, met de gebruikelijke indeling in dag en nacht, en hadden hun bezigheden op dat ritme gebaseerd. Maar ze stelden verbaasd vast dat de dagen steeds korter werden. De zon beweeg steller emboog en omlaag, waardoor ze steeds minder tijd hadden voor dagelijkse werkzaamheden als vissen en het land bewerken. De mensen werden ongemust en deden handop hun bevelig bij de goden.

De protesten drongen ook door tot Maui en zijn broers Maui 'Nalanga, Maui Loa en Maui Puku, die bijeenwamen om het probleem te bespreken, want het leven op aarde werd steeds lastiger.

Samen besloten ze de zon af te remmen, omdat daarmee het probleem voor de mensen aanzienlijk kon worden verlicht. Maui stelde voor een enorm net te maken om de zon te vangen en stevig aan de aarde te verankeren. Zijn broers zagen op tegen de omvangrijke taak, vreedse de oedraaglijke hitte van de zon en verzetten zich hevig, maar Maui was overtuigd van zijn praxite in op zijn broers tot ze hem steunden. Ze vingens de zon, waardoor de minder bewegingsvrijheid had, en herstelden het dag- en nachtroute voor de mensen.

MAUI DE LANDVISSER

De god van de hemel, de oude Tangaloa, leefde samen met zijn kinderen, de jonge Tangaloa, god van de materiele kunst en zelf kunstenaar, had veel eilanden in de Stille Zuidzee geschapen. De houtspanners die hij vanuit zijn hemelse werkplaats naar beneden gooide, vormden eilanden in de oceanen. Zo werd de schepper van kunst Tangaloa ook de schepper van land Tangaloa. Het woord hemel, lang of rang, staat in Oceanië symbool voor Samoa. De schepping van land is vermoedelijk een metafoer voor de geheime kennis over de organisatie van de mensen in zijn tijd. Het kan betekenen dat Tangaloa

een invloedrijke persoon was, of een soort norm, een voorbeeld voor anderen.

De andere eilanden van Oceanië zouden door Maui uit de diepte van de oceanen zijn opgevoet. De vishaak die Maui gebruikte om de talloze eilanden van Tonga, Samoa en Fiji op te hengelen, zou afkomstig zijn van Manu'a, de oostelijkst gelegen eilandengroep van Samoa.

Maui had zijn zinnen gezet op een bijzondere vishaak, oud, roestig en versleten, maar met magische kracht, speciaal bedoeld om land mee op te vissen. Toega'afusua - 'Tonga de visser van land' - was de eigenaar van de haak en was er ook erg aan gehecht. Dus bedacht Maui een list om Toega'afusua om de tuin te leiden en zijn vishaak te stelen. Hij besloot Toega'afusua's vrouw Tonga te verleden. Terwijl de twee de liefde bedreven, zou Tonga de gebreken van de vishaak in Maui's oor hebben gefluisterd; zo zou ze hem hebben verteld hoe hij de vishaak kan bemachtigen en moest gebruiken.

Deze mythe laat goed zien dat seks niet alleen fysiek genot en maatschappelijk succes kan opleveren, maar ook als politiek middel kan worden ingezet om anderen te manipuleren.

Silven Pagan. Vha blende uit Klippe de de Grotte door J.S.C. Dumont d'Urville (1790-1842). Kan's zijn bedrieglijke symbolen in de mythen van de eilanden van Oceanië. Ze verwijzen naar beweging en overleven. Op veel eilanden van Polynesië, Micronesië en Melanesië zijn oude kan's teruggevonden naar nuchterheden. Ze verwijzen naar de zinnen en eigenschappen van de voorouders.

SYMBOLEN

Symbolen in de mythologie van Oceanië verwijzen vaak naar historische feiten. Het naar voren hopen van de 'dag' naar onderen dring de zon naar maatschappelijke of andere aspecten van de hemel naar de geschiedenis, de onderwereld naar de verdiensten, voor naar verandering, de hemel dragen naar voren, de zonneganger naar opstand, bevrijden naar beweging.